

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal: PRA) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น ๒ ส่วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน : กรณีศึกษาตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา จังหวัดน่านใน ๔ ส่วนสำคัญคือ ๑) บริบทวิถีชีวิตของคนในชุมชน ๒) ลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในชุมชน ๓) การรวมกลุ่มเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมของคนในชุมชน และ ๔) แนวทางในการพัฒนาเป็นการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในส่วนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน นี้ ได้แก่ คณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการสังคม ผู้นำชุมชน และแกนนำกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา จังหวัดน่าน ศึกษาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนตำบลละ ๑๐ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ตัวผู้วิจัย และแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Guide) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการทบทวนเอกสารและรายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนคือ การวิเคราะห์ถึงสถานการณ์และรูปแบบการติดตามและประเมินผลของสวัสดิการสังคมที่มีอยู่เดิม ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทวิถีชีวิตของคนในชุมชน ลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในชุมชน และการรวมกลุ่มเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมของคนในชุมชน รวมทั้งใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) และแบบสังเกต (Observation Form) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและแบบบันทึกภาคสนาม (Field Note) เพื่อบันทึกการสนทนาระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดจากการทบทวนวรรณกรรมและการวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าวมาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาเป็นการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participation Observation) ตามแนวคำถามหลักที่สร้างไว้เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และแนวประเด็นคำถามรอง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับบริบทวิถีชีวิตของคนใน

ชุมชน ลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในชุมชน รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมของคนในชุมชน เพื่อสะท้อนสถานการณ์ และวางแนวทางในการพัฒนา รูปแบบการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน ครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก โดยมีการเปรียบเทียบข้อค้นพบของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ (Data Sources) โดยการใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อเป็นการเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล

ตอนที่ ๒ การพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน : กรณีศึกษาตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในส่วนของพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน นี้ ได้แก่ คณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการสังคม ผู้นำชุมชน และแกนนำกลุ่มต่างๆ ศึกษาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน ๑๐ คน เพื่อให้ข้อมูลในขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบใหม่เบื้องต้น และร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมทำกิจกรรม ร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมค้นหาผู้รับผิดชอบกิจกรรม ส่วนในกลุ่มประชากรทุกคนที่มีสิทธิได้รับบริการทางสังคมและอาศัยอยู่จริง ณ องค์การบริหารส่วนตำบลไชยวัฒนา จังหวัดน่าน เพื่อให้ข้อมูลในขั้นตอนของการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่และสรุปผลการทดลอง ซึ่งศึกษาการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน ด้วยกระบวนการขับเคลื่อนทั้งจากภายนอกชุมชนและภายในชุมชน อันได้แก่ การผลักดันนโยบายรัฐหนุนเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ การพัฒนากลไกของสวัสดิการสังคมโดยชุมชน ตลอดจนบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการติดตามผลการดำเนินงานของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวการสัมภาษณ์และระดมความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการศึกษาเอกสารและรายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการศึกษาและประเด็นที่ต้องการศึกษา จากนั้นนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง

ข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน ในแบบสัมภาษณ์และระดมความคิดเห็น ครอบคลุมด้วยกระบวนการขับเคลื่อนทั้งจากภายนอกชุมชนและภายในชุมชน อันได้แก่ การผลักดันนโยบายรัฐหนุนเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ การพัฒนากลไกของสวัสดิการสังคม ตลอดจนบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการติดตามผลการดำเนินงานของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน

ภายหลังจากได้ผลการวิจัยตามวิธีดำเนินการวิจัยในตอนที่ ๑ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์รูปแบบเดิมที่มีอยู่ของ สวัสดิการชุมชนแล้ว ในขั้นตอนต่อมาของการดำเนินงานตามในการพัฒนารูปแบบก็คือ การพัฒนารูปแบบ ใหม่เบื้องต้น การทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ และสรุปผลการทดลอง โดยมีรายละเอียดของการดำเนิน กิจกรรมการวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal: PRA) ของชุมชน ในส่วนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การวิเคราะห์จุดเด่นที่เป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญของการติดตามและประเมินผลอย่าง กัลยาณมิตรในการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน ด้วยผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม ซึ่งทำได้อารมณ์ใหม่ ของการพัฒนาการติดตามและประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน

๒. การระดมความคิดเห็น โดยตัวแทนจากคณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการสังคม ผู้นำชุมชน และ แกนนำกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเข้าร่วมชี้แจงในสิ่งที่พบและดำเนินการในการพัฒนาการติดตามและประเมินผล อย่างกัลยาณมิตรในองค์ประกอบที่นำมาใช้ โดยตัวแทนชุมชนพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นจึง ประชุมระดมความคิดเห็น (Brainstorming) โดยแบ่งกลุ่มเพื่อค้นหาผู้รับผิดชอบกิจกรรมของชุมชน ซึ่งมีการ เสนอชื่อลงความคิดเห็นและลงมติคัดเลือกประธานผู้รับผิดชอบกิจกรรม

๓. การจัดกิจกรรมในองค์ประกอบที่เครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์ชัยยังขาดไป อันเข้าสู่ ขั้นตอนของการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

๔. การสรุปผลการทดลอง โดยในส่วนนี้จะใช้การถอดบทเรียน เพื่อศึกษาสรุปผลการติดตามและ ประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรในการจัดสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน และยืนยันรูปแบบการติดตามและ ประเมินผลอย่างกัลยาณมิตรของสวัสดิการสังคมสู่การจัดการชุมชน ที่เหมาะสมของตำบลไชยวัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก โดยมีการเปรียบเทียบข้อค้นพบของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ (Data Sources) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อ เป็นการเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล